

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่จากมุมมองของประชาชนในพื้นที่ ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่
4. เพื่อหามาตรการในการลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือประชาชนในพื้นที่ จำนวน 255 ราย ผู้ประกอบการในชุมชน 59 ราย เจ้าหน้าที่ของรัฐ 37 ราย และนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 390 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 741 ชุด โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3 กลุ่ม แบ่งส่วนที่สำคัญเป็น 3 ตอนคือแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นระดับความเห็นต่อผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ส่วนแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ประกอบด้วยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นพฤติกรรมการท่องเที่ยว ตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตในด้านต่างๆ และสุดท้ายเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เมื่อวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์ครอนบัคส์แอลฟา (Cronbach ' Alpha Coefficient) ของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมได้ค่าความเชื่อมั่น .89 และแบบสอบถามผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมได้ค่าความเชื่อมั่น .85 โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้ค่าความเชื่อมั่น .85

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร กลุ่มสองตัวแปรใช้การทดสอบแบบ Chi-square การประมาณค่า (Rating Scale) ตามมาตรวัดของ Likert และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance : ANOVA) ใช้การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ทีละคู่ในเวลาเดียวกัน โดยวิธี Tukey's Multiple Comparisons ส่วนการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Context Analysis) ซึ่งใช้ข้อมูลที่รวบรวมจากการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึกและการอภิปรายกลุ่ม โดยข้อสรุปและการอภิปรายผลการวิจัยมีดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย จากการศึกษาคะขอสรุผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม

1.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.91 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.32 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.13 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.19

1.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.56 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.74 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.21

1.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

ความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.84 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.17 ส่วนความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 2.97 และมีความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.28

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการดำเนินการ และอาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรม และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่พบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น และมีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบในประเด็นทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลง และทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่พบว่าระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกในประเด็นทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น และทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันยังพบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบในประเด็นทำให้ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง การยึดถือค่านิยมและความเชื่อดั้งเดิมของชุมชนลดลง รวมทั้งทำให้วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง อีกทั้งทำให้วัฒนธรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงไปคล้ายกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น

2) การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยว

2.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้เป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและความเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน และอันดับที่ 3 คือทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้มากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันเมื่อจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบ พบว่าอันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชน

เปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้มีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกพบว่าอันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือ ทำให้มีการนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาใช้ในการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ของชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือ ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมด้านวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านลบพบว่า อันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้ประเพณีวัฒนธรรมชุมชนถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้ความนิยมในการบริโภคอาหารพื้นเมืองลดลง

2.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกพบว่าอันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้คนในชุมชนได้รับโอกาสในการศึกษามากขึ้น และอันดับที่ 3 คือ ทำให้มีโอกาสเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางสังคมด้านลบพบว่าอันดับที่ 1 คือ การท่องเที่ยวทำให้มีการย้ายถิ่นเข้าในชุมชนมากขึ้น อันดับที่ 2 คือมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นได้รับโอกาสและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และอันดับที่ 3 คือทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้น

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านบวกพบว่าอันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือ ทำให้มีการสืบสานและฟื้นฟูกิจกรรมวัฒนธรรมและประเพณีของชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้คนในชุมชนมีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น ส่วนด้านลบพบว่าอันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้ความเชื่อฟังและการเคารพนับถือผู้อาวุโสน้อยลง และอันดับที่ 3 คือ ทำให้ประชาชนนิยมแต่งกายท้องถิ่น/พื้นเมืองลดน้อยลง

2.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

การจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ พบว่าประเด็นผลกระทบทางสังคมด้านบวก อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น อันดับที่ 2 คือนำความเจริญมาสู่ชุมชนโดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และอันดับที่ 3 คือเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างความเข้าใจและเคารพในพื้นฐานที่แตกต่างกันของคนในชุมชน ส่วนประเด็นทางสังคมด้านลบ

อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น ลำดับที่ 2 คือทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และลำดับที่ 3 คือมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยว

ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบทางวัฒนธรรมด้านบวก อันดับที่ 1 คือการท่องเที่ยวทำให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น อันดับที่ 2 คือทำให้มีการสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนมากขึ้น และอันดับที่ 3 คือทำให้คนในชุมชนรับรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองหรือชุมชนมากขึ้น ส่วนประเด็นทางวัฒนธรรมด้านลบ อันดับที่ 1 คือ มีการเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น อันดับที่ 2 คือความนิยมในการแต่งกายพื้นเมืองลดลง และอันดับที่ 3 คือ วัฒนธรรมประเพณีถูกทำให้กลายเป็นสินค้ามากขึ้น

3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ความพึงพอใจด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ความพึงพอใจด้านบุคคลอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 และความพึงพอใจด้านสภาพอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าความพึงพอใจด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชน นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวครั้งแรกมีความแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนมากกว่า 3 ครั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) การหามาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

4.1) ในมุมมองของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ควรมีการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนแบบเดิมไว้ หาจุดเด่นของชุมชนในอดีตเพื่อนำมาส่งเสริมและพัฒนาต่อไป และควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป เช่น ประเพณีที่สำคัญการแสดงทางวัฒนธรรมโดยเยาวชนในชุมชน ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือควรให้การศึกษแก่เยาวชนในการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชน อีกทั้งควรจัดให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนที่สามารถกระทำได้ เช่นการให้บริการเป็นมัคคุเทศก์นำชมแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือการแสดงทางวัฒนธรรมของเยาวชนเพื่อเผยแพร่แก่นักท่องเที่ยวในโอกาสต่างๆ

และวันสำคัญต่างๆ ภายในชุมชน และควรมีการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชนในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยว โดยเป็นการเปิดโอกาส เปิดเวทีและเตรียมความพร้อมชุมชนให้ดีพอ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจร่วมกันและเรียนรู้ซึ่งกันและกันได้ด้วย และควรสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนในชุมชนเกี่ยวกับทิศทางการท่องเที่ยวของชุมชน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการด้วยกันและดูแลผลประโยชน์ร่วมกัน

4.2) ในมุมมองของผู้ประกอบการ

การพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนควรเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่ก้าวกระโดดเหมือนอีกหลายแห่ง เพื่อที่จะทำให้ชุมชนได้มีเวลาเตรียมตัวและวางแผนในการจัดการท่องเที่ยวให้พร้อมเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยว ให้คนในชุมชนมีความรัก ห่วงแหนและอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของตนเอง อีกทั้งให้มีการถ่ายทอด สืบทอดไปยังเยาวชนรุ่นหลังด้วย ให้เห็นความสำคัญกับการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองไว้ เช่นการบำรุงรักษาอาคารบ้านเรือนเก่า ควรปรับปรุงทางเท้าสำหรับคนเดินให้มีความปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการอบรมเยาวชนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชน และควรมีการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในชุมชน โดยอาจจะให้วัดเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรมนั้นอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยเน้นเอกลักษณ์ของการเป็นล้านนา เช่นการแต่งกายพื้นเมือง การพูดภาษาพื้นเมือง และการรับประทานอาหารพื้นเมือง ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ภาครัฐควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้างปรับปรุง หรือรื้อถอนอาคาร และการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนภายในชุมชน ควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่ และภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้ โดยอาจให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง การสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้นลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว เป็นต้น

4.3) ในมุมมองของประชาชนในพื้นที่

ควรปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามให้แก่เยาวชนและประชาชนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้ภาษาพื้นเมือง ซึ่งเป็นการสร้างความเป็นเอกลักษณ์และรักษาขนบธรรมเนียมที่ดีของชุมชนไว้ ควรสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมให้กับเยาวชนในชุมชน ควรปรับปรุงหรือทำทางเดินเท้าให้เหมาะสมและมีความปลอดภัยแก่ผู้สัญจร ควรจำกัดการเปิดร้านอาหารหรือสถานบันเทิงภายในชุมชนหรือให้มีการย้ายสถานบันเทิงออกจากบริเวณชุมชน ควรมีการตรวจตราดูแลห้องพัก และห้องเช่าภายในชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากแรงงานต่างด้าวที่ย้ายเข้ามาอาศัยในชุมชนมากขึ้น และควรจำกัดความเร็วของรถยนต์ที่วิ่งบนถนนภายในชุมชน และห้ามไม่ให้มีการ

จอตระบริเวณไหล่ทางเท้าในช่วงเวลาเร่งด่วน และเพิ่มความเข้มงวดการตรวจจับผู้ฝ่าฝืนกฎจราจรให้มากขึ้น ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็นการดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม ควรมีการควบคุมการก่อสร้างอาคารใหม่และตึกสูงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน โดยอาคารก่อสร้างจะต้องไม่ทำลายสภาพแวดล้อมของชุมชนและคงความเป็นเอกลักษณ์ของเดิมให้มากที่สุด ควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดทางกายภาพและคุณค่าด้านต่างๆ ของชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และสำนึกเกี่ยวกับการรักษถิ่นฐานบ้านเกิด เพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดประเพณีอันดีงามสืบไป และที่สำคัญควรเน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นหลักและต้องสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมและวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างยั่งยืนด้วย

4.4) ในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่

ควรเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น มีคำอธิบายแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อที่นักท่องเที่ยวสามารถที่จะเข้าใจได้เองและท่องเที่ยวได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น ควรขยายที่จอดรถให้กว้างขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อการท่องเที่ยวหรือหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอับปริมาณนักท่องเที่ยวที่จะมากขึ้นในอนาคต ควรมีการทำทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย ควรมีการขอความร่วมมือให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาตรวจรักษาความปลอดภัยในชุมชนบ่อยขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ นั้น มีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาวิจัยกับแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์

จากผลการวิจัยทางด้านสังคมเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวที่เข้ามาในชุมชนวัดเกต เชียงใหม่ ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น คนในชุมชนมีโอกาสในการศึกษามากขึ้น และสามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังนำความเจริญมาสู่ชุมชนโดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และเป็นโอกาสอันดีในการสร้างความเข้าใจระหว่างประชาชนและนักท่องเที่ยวได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ผลกระทบทางสังคม

ผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว เพราะการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา มากจนเกินไปจนกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในชุมชนก็ต้องเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงด้วย เพราะประชาชนในพื้นที่อาจเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้ผลกระทบต่องานด้านลบที่สำคัญจากการท่องเที่ยว คือ ทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนวัดเกตมากขึ้น คนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในชุมชนวัดเกตเพื่อประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว และทำให้คนในชุมชนเดิมต้องย้ายออกไปจากพื้นที่ชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับการท่องเที่ยว วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป และอาจทำให้มีกลุ่มคนหรือบุคคลบางกลุ่มที่ได้รับโอกาสและประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น (UNESCAP ,1999 : 118) และความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเริ่มมีความห่างเหิน ต่างคนต่างอยู่มากขึ้น และเมื่อพิจารณาจากลักษณะทางกายภาพของชุมชนเห็นได้ว่าชาวบ้านในชุมชนมีความรู้สึกแอึดจากอาคารบ้านเรือนที่เพิ่มมากขึ้น ตลอดจนปัญหาการจราจรที่คับคั่งบนถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็นถนนสายหลักของชุมชน

ผลกระทบทางวัฒนธรรม

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในวัฒนธรรมอันแตกต่างระหว่างของตนเองกับนักท่องเที่ยวมากขึ้น และสามารถนำรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวมาใช้ในการพัฒนาพื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ อาคารเก่าที่มีคุณค่าและพื้นที่สาธารณะในชุมชนได้มากขึ้น (UNESCAP ,1999 อ้างแล้ว) แต่ใน

ขณะเดียวกันพบว่าปัญหาสำคัญที่ชุมชนกำลังประสบอยู่และอาจส่งผลกระทบทางลบก็คือการสูญเสียเอกลักษณ์ของชุมชนที่มีมาช้านาน เนื่องด้วยการก่อสร้างอาคารบ้านเรือนใหม่ที่เกิดขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ต่างจากที่อยู่ดั้งเดิมและไม่มีรูปแบบที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ล้านนาของชุมชนเลย อีกทั้งยังพบว่ามีการเล่นแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ความนิยมในการแต่งกายพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการใช้ภาษาพื้นเมืองลดลง

ประเด็นของผู้ประกอบการในชุมชน

เมื่อพิจารณาตามลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบการกับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวแล้วพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนในชุมชนวัดเกตและมาเช่าสถานที่เพื่อประกอบการ คิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 3 ใน 4 ของผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการตั้งกิจการในชุมชนไม่นาน คือ 1—5 ปี และเมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในการจัดการ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ประกอบกับผู้ประกอบการเองเป็นผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงจากการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงทำให้ผู้ประกอบการมองเห็นประโยชน์หรือผลกระทบจากการท่องเที่ยวในด้านบวกมากกว่าผลกระทบในด้านลบ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนกับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยว

พบว่าอายุและรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครอบครัวมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านบวกในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น และมีโอกาสในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลมากขึ้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้คือ ชุมชนวัดเกตนั้นประกอบด้วยบุคคลหลายระดับทั้งกลุ่มชนชั้นกลางและมีฐานะดีจะตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมถนนเจริญราษฎร์ซึ่งเป็ย่านค้าขายสำคัญและเป็นแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่กลุ่มซึ่งเป็นผู้มีรายได้น้อยอาศัยอยู่บริเวณด้านในห่างจากบริเวณที่มีกิจกรรมหรือพื้นที่ปะทะสังสรรค์กับนักท่องเที่ยวและส่วนใหญ่มีอายุในวัยกลาง อาจจะทำให้กลุ่มนี้มองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวมากกว่าในประเด็นทำให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ภายในชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ขณะเดียวกันยังได้รับโอกาสและเข้าถึงในการรักษาพยาบาลจากโครงการต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาในชุมชนมากขึ้นนั่นเอง ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้น้อยเหล่านี้จะมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับมากกว่า

ส่วนประเด็นพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางสังคมด้านลบในประเด็นทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดลง และทำให้มีการย้ายถิ่นเข้ามาในชุมชนมากขึ้น สามารถอธิบายได้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชนวัดเกิดอาจจะทำให้กลุ่มคนที่มีอายุเหล่านี้น่าจะมองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในระยะ 20 ปีที่ผ่านมาได้ชัดเจนและเป็นไปได้ที่จะมีความเข้าใจมากกว่าไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการที่มีคนย้ายเข้ามาพักอาศัยในชุมชนมากขึ้น หรือแม้กระทั่งข้อจำกัดจากลักษณะทางกายภาพต่างๆ เช่น ความแออัดของบ้านเรือน หรือความไม่ปลอดภัยในการเดินข้ามถนนไปมาหาสู่ระหว่างเพื่อนฝูงหรือพี่น้องอีกฝั่งซึ่งมีถนนคั่นกลางและมีรถยนต์แล่นสัญจรผ่านถนนสายหลักภายในชุมชนมากขึ้นด้วยความยากลำบากไม่เหมือนเช่นอดีตที่ผ่านมา จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะมองเห็นผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นมากกว่า

การเปรียบเทียบความเห็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรมจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่มนั้น

พบว่ากลุ่มของประชาชนและกลุ่มของผู้ประกอบการในชุมชนมีความเห็นแตกต่างกันในประเด็นทางสังคมด้านลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้ กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่มิใช่เป็นคนวัดเกิด และมีการเช่าสถานที่เพื่อประกอบการในชุมชน มีระยะเวลาที่อาศัยหรือประกอบการในชุมชนไม่นาน อีกทั้งระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวยังมีน้อยกว่าประชาชนในพื้นที่ ที่สำคัญกลุ่มนี้ยังถือว่าเป็นผู้ที่ได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกิด ดังนั้นการรับรู้หรือความเห็นเกี่ยวกับประเด็นผลกระทบจากการท่องเที่ยวระหว่างกลุ่มผู้ประกอบการกับกลุ่มประชาชนในพื้นที่ 2 กลุ่มนี้จึงมีความแตกต่างกัน (Sharma และ Dyer ,2009)

การมีส่วนร่วมของของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 3 กลุ่ม

พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของภาครัฐอยู่ในระดับที่น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับอีก 2 กลุ่ม โดยมีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.77 ในขณะที่ผู้ประกอบการในชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีระดับการมีส่วนร่วม คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.95 และ 3.03 ตามลำดับ เห็นได้ว่าภาครัฐยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้กับชุมชนน้อยมากหรือขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่กิจกรรมที่ทำให้ชุมชนเป็นในลักษณะส่งเสริม สนับสนุนการท่องเที่ยวแก่แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการวางแผนระดับนโยบาย การจัดกิจกรรม การประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยว และการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ดังนั้นจากแนวคิดการมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นเป็นหลักนั้น โดยรวมถึงการมีส่วนร่วมกับ

ทุกองค์การที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกิดมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน หรือคนท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดและวางแผนหรือนโยบายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชนสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนมากที่สุดภายใต้ต้นทุนที่เกิดขึ้นหรือผลกระทบทางลบที่น้อยที่สุดซึ่งจะนำมาสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนภายในชุมชนวัดเกิดในระยะยาวต่อไป

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

จะเห็นได้ว่าคนในชุมชนมีความพยายามที่จะอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีสำคัญในอดีตให้สืบทอดต่อไปยังลูกหลาน เช่น ประเพณีล่องสะเปาและประเพณีแห่ไม้ค้ำสะหลี เป็นต้น และเมื่อมีการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนก็ยิ่งทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในประเพณีและวัฒนธรรมของตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นเรื่องปกติ เพราะชุมชนวัดเกิดเป็นสังคมเปิด มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับเนื่องจากเป็นที่รู้จักในฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงและเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเมือง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปตามความสะดวก ค่านิยม หรือฐานะความเป็นอยู่ของบุคคล เช่น การแต่งกายแบบพื้นเมือง การบริโภคอาหารพื้นเมือง หรือแม้กระทั่งการออกแบบหรือก่อสร้างอาคารบ้านเรือนที่เกิดขึ้นใหม่ในชุมชน จะเป็นไปตามสมัยนิยม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายของ Ferraro (1998) ที่กล่าวว่าเมื่อวัฒนธรรมมาปะทะกันจะมีวัฒนธรรมที่แข็งและวัฒนธรรมที่อ่อน ทำให้วัฒนธรรมที่อ่อนกว่าเสื่อมไป หรือเกิดการผลิตผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมสองแห่งที่มีการติดต่อกัน เป็นต้น

การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลที่สำคัญได้ดังนี้ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิดจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยวจากสื่อประเภทบุคคล เช่น ญาติหรือเพื่อนแนะนำ นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาประเด็นด้านค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด กรณีที่นักท่องเที่ยวพักค้างในชุมชนวัดเกิด พบว่านักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 2,500 บาทต่อการพักค้าง 1 ครั้ง ซึ่งมากกว่ากรณีที่นักท่องเที่ยวไม่พักค้างที่มีค่าใช้จ่ายไม่เกิน 500 บาทต่อ 1 ครั้ง จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นเป็นรายได้ที่เข้ามาในชุมชนซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบของค่าใช้จ่ายสำหรับที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม หรืออื่นๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้จ่ายได้

ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตโดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านโครงสร้างพื้นฐานมีความพึงพอใจน้อยกว่าด้านอื่นๆ สอดคล้องกับปัญหาที่นักท่องเที่ยวพบโดยส่วนใหญ่ว่าเป็นปัญหาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ทางเดินเท้า สถานที่จอดรถ และป้ายบอกทาง ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนอาจส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกต ตลอดจนขีดความสามารถในการรองรับเชิงกายภาพของชุมชนที่มีจำกัด ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยและความไม่สะดวกสบายในการท่องเที่ยว ซึ่งชุมชนวัดเกตต้องคำนึงถึงเป็นสำคัญ เพราะหากจะดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานใดๆ ภายในชุมชนเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรมแก่ชุมชนจนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้

ทั้งนี้จากการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะกลับมาเที่ยวอีกแน่นอน อีกทั้งมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวในชุมชนสามารถขยายตัวได้อีกมาก โดยควรมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์โบราณสถานอาคารบ้านเรือนเก่าเพิ่มขึ้น และควรพัฒนาให้มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากกว่านี้

ส่วนการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่างๆ โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกตนั้น พบว่าความพึงพอใจด้านต่างๆ มีแนวโน้มลดลงตามความถี่ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกต ยกเว้นด้านบุคคลซึ่งความพึงพอใจที่ลดลงนี้ย่อมแสดงให้เห็นถึงว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนวัดเกตยังไม่ได้รับการแก้ไข ย่อมส่งผลต่อขีดความสามารถในการรองรับเชิงสังคมของพื้นที่ชุมชน ทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวลดลงเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านจุดเด่นทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนและลักษณะทางกายภาพ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ชุมชนวัดเกตจะต้องมีการกำหนดมาตรการรองรับและหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้

5.3 ข้อสรุปจากการวิจัยเพื่อนำไปสู่มาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะหรือมาตรการในการจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นการท่องเที่ยวในชุมชนดังต่อไปนี้

1) มาตรการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย

1.1) ภาครัฐควรมีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวดในการควบคุมการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ภายในชุมชน ตลอดจนการออกแบบอาคารบ้านเรือนควรมีการสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชน คำนึงถึงการออกแบบที่เหมาะสมกับพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.2) ภาครัฐควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ที่มีการอนุรักษ์อาคารบ้านเรือนเก่าไว้โดยการให้ความรู้ในเชิงการอนุรักษ์ที่ถูกต้อง โดยการสนับสนุนงบประมาณซ่อมแซมหรือมาตรการยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีให้แก่ผู้ประกอบการหรือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ดังกล่าว

1.3) การกำหนดขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง โดยมีกฎระเบียบและการคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ เช่น ถนนทางเข้า บริเวณรองรับนักท่องเที่ยวและพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด รวมทั้งการกำหนดเขตพื้นที่บริเวณชุมชนไม่ควรอนุญาตให้มีสถานบันเทิง แต่ควรกำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์และที่พักอาศัยอย่างแท้จริง

1.4) ชุมชนควรมีการกำหนดแนวทางการอนุรักษ์และการพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับพื้นที่ของชุมชน โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์อาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีคุณค่าของชุมชน ไม่ได้เน้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเดียว แต่เพื่อเป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนไปสู่ลูกหลาน

2) มาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน

2.1) ชุมชนควรรักษาคุณค่าทางประวัติศาสตร์และความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมไว้ให้ยาวนานที่สุด

2.2) ชุมชนควรสร้างความรู้ ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่ให้เห็นถึงความสำคัญของคุณค่าทางประวัติศาสตร์และเอกลักษณ์ที่มีอยู่ของชุมชน

2.3) ชุมชนควรเน้นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ อย่างแท้จริง

2.4) ชุมชนควรมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมทางศาสนา การแต่งกายพื้นเมืองของชาวบ้านในชุมชนควบคู่ไปกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน เพราะจะเป็น

การดีกับชุมชนนอกจากประเพณีวัฒนธรรมจะไม่สูญหายแล้ว ยังเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีงามให้ชาวต่างชาติได้ชื่นชม

2.5) ชุมชนควรสนับสนุนการสร้างกลไกเพื่อให้เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

2.6) ชุมชนควรมีการเร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ควรมีการประชุมและวางแผนแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นร่วมกันอย่างเห็นเป็นรูปธรรม

3) มาตรการในการจัดการด้านการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว

3.1) การเพิ่มป้ายบอกทางหรือป้ายประชาสัมพันธ์บริเวณทางเข้ามาในชุมชนให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

3.2) การหาสถานที่จอดรถบริเวณใกล้เคียงให้เพียงพอกับการให้บริการนักท่องเที่ยวที่จะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต

3.3) การปรับปรุงทางเดินเท้าเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวชมอาคารบ้านเรือนเก่าและสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ภายในชุมชนได้อย่างปลอดภัย

จากข้อสรุปมาตรการเพื่อลดผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว สามารถนำมาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการนักท่องเที่ยว (Visitor Management) เพื่อสร้างความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็สามารถช่วยลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

1) การจัดการพื้นที่ทางวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม

1.1) กำหนดขอบเขตพื้นที่โซนนิ่ง โดยมีกฎระเบียบต้องคำนึงถึงการจัดการพื้นที่ เช่น ถนนทางเข้า บริเวณรองรับนักท่องเที่ยว พื้นที่ใช้สอยทั้งหมด

1.2) โซนก่อสร้างใหม่ การก่อสร้างออกแบบให้องค์กับประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรมดั้งเดิมประยุกต์กับสมัยใหม่ และมีการใช้สอยในด้านต่างๆมากขึ้น

1.3) โซนธรรมชาติที่เลียบชายฝั่งแม่น้ำปิง ไม่ควรสร้างสิ่งปลูกสร้างแปลกปลอมตามเส้นทางเที่ยวชมธรรมชาติที่คงความเป็นธรรมชาติไว้อยู่

1.4) กำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ ควรเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ในชุมชนวัดเกต เช่น บุคคล ชุมชน และองค์กรชุมชนที่มีความรู้พื้นถิ่น, องค์กรของรัฐระดับท้องถิ่น, องค์กรด้านการอนุรักษ์ระดับท้องถิ่น, , กลุ่มศาสนาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อนุรักษ์ เป็นต้น

2) การจัดการให้ชุมชนมีส่วนร่วม

2.1) การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในชุมชนวัดเกิดให้เกิดขึ้น โดยการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความต้องการ ริเริ่ม เสนอความคิดเห็น ร่วมประชุม ให้ข้อมูล วิเคราะห์ ตัดสินใจ และพัฒนากระบวนการ แก้ไข / เน้นการ แก้ปัญหาหรือทำประชาวิจารณ์ มีการปรึกษาหารือร่วมกัน

2.2) ควรให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อปลูกฝังให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวในการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและไม่กระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

2.3) ควรมีการเร่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน มีการประชุมวางแผนที่เป็นรูปธรรม พัฒนาพื้นที่และปรับปรุงสถานที่ต่างๆ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยว

2.4) ควรมีการรณรงค์และให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ เพื่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและไม่ทำลายสิ่งที่ดีงามของพื้นที่

2.5) การจัดการการท่องเที่ยวควรจะมีการวางแผนที่รอบคอบ มีระบบการควบคุม ตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อนสภาพแวดล้อม และพื้นที่ โดยสนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นมีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพในการจัดการพัฒนาอย่างเต็มที่และสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวของชุมชนวัดเกิดได้อีกด้วย

3) การจัดการด้านการบริการพื้นฐาน

3.1) ด้านการคมนาคม จัดให้มีเส้นทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวภายในชุมชนวัดเกิดได้สะดวก รวมทั้งจัดการให้มีเส้นทางติดต่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอื่นๆ บริเวณใกล้เคียง ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ทำเครื่องหมายสัญลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว และป้ายจราจรที่ชัดเจน มีขนาดมาตรฐานสากล

3.2) ด้านการอำนวยความสะดวก จัดการให้มีที่จอดรถที่สามารถรองรับรถขนส่งนักท่องเที่ยวขนาดใหญ่ จัดทำทางเดินเท้า ระบบสัญญาณและการเข้าถึงสำหรับผู้พิการ รวมทั้งแสงสว่าง ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึกทั้งหมดต้องจัดทำให้กลมกลืนกับสถานที่ จัดที่นั่งพักผ่อนที่พักระหว่างทาง ร้านขายของที่ระลึก จัดให้ข้อมูล ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ให้บริการทางการแพทย์ ระบบกำจัดขยะจัดหาที่ทิ้งขยะมูลฝอยตั้งตามตำแหน่งที่เหมาะสม จัดการเรื่องระบายน้ำใน และมีการตรวจความปลอดภัย

3.3) ด้านการพักผ่อน ควรจัดตามรูปแบบที่ไม่ขัดต่อระเบียบและวัฒนธรรมของชุมชน ทั้งนี้ผู้ให้บริการต้องเน้นเรื่องความสะดวกและความปลอดภัยเป็นสำคัญ

4) การจัดการให้เป็นแหล่งเรียนรู้

4.1) ศึกษาเพื่อเรียบเรียงความเป็นมาของชุมชนวัดเกิดตามหลักฐานที่มีอยู่ ซึ่งจัดออกมาในรูปของหนังสือแผ่นพับหรือป้าย โดยใช้ข้อความที่เข้าใจง่าย ตลอดจนแปลเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

4.2) การจัดการให้มีศูนย์ข้อมูลที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้ความรู้ในด้านภาพรวมของชุมชนวัดเกิด ซึ่งนอกจากให้ความรู้แล้วยังเป็นที่นั่งพักผ่อน ห้องสุขา บริการฝากสิ่งของและติดตามของหายด้วย

4.3) การจัดให้มีวิทยากรชม ซึ่งควรเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับชุมชนวัดเกิดอย่างดีเยี่ยม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

5) การจัดการด้านความปลอดภัย

5.1) ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ทำให้เกิดความมั่นใจในการที่จะเที่ยวชมสถานที่ ได้แก่ การทำป้ายเตือนจุดอันตราย การจัดบุคลากรเดินตรวจ

5.2) การควบคุมสภาพแวดล้อม โดยการป้องกันการบุกรุกพื้นที่ เพื่อทำการค้า การป้องกันการลักขโมย โดยควบคุมการใช้พาหนะ การป้องกันมลภาวะทางเสียง การป้องกันมลภาวะทางสิ่งแวดล้อมและน้ำเสีย

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อจำกัดหลายประการซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลและรายละเอียดไม่ครบถ้วนเท่าที่ควร คือ

1. ในส่วนของศาสนาซิกข์ ผู้วิจัยไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าพบและไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ดังนั้นจึงทำให้ขาดข้อมูลในส่วนนี้ไปและทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์เพิ่มเติมได้
2. การตอบคำถามในแบบสอบถามในส่วนที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลไม่ต่างกัน ซึ่งอันจะเป็นไปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจในคำถามในแต่ละข้ออย่างชัดเจน
3. นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวแบบไป-กลับไม่ได้พักอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน ดังนั้นการตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจจากการท่องเที่ยวในชุมชนวัดเกิด อาจจะประเมินความพึงพอใจจากสิ่งที่ตนเองมองเห็นในระยะเวลานั้นๆ เท่านั้น